

The Ban on AI

Shiur# 426 | July 18th 2023

איגרת השמד

אומר, שהמפורסם בדברי רבותינו זכרונם לברכה שישראל בימי משה קודם צאתם ממצרים הפסידו דרכם והפרו ברית מילה, ולא היה בהם מהול אלא שבט לוי בלבד, עד שבאה מצות פסח ואמר האל למשה: "כל ערל לא יאכל בו" (שמות י"ב מ"ח) וצוום בעשית המילה. כך אמרו חכמינו זכרונם לברכה: משה היה מל ויהושע פורע ואהרן מוצץ ואספו ערלות חמרים חמרים והיה דם מילה מתערב בדם פסח, ובזה היו ראויים ליגאל, והוא דבר האל יתברך ליחזקאל (יחזקאל ט"ז ו') "ואראך מתבוססת בדמירך" (שיר השירים רבה א' ומכילתא שמות בא פ"ה). ואמרו עליהם השלום, שהם קלקלו בעריות לדבר ה' יתברך (יחזקאל כ"ג ב') "בן אדם שתים נשים בנות אם אחת היו" (יומא ע"ה א'). ועם היותם בזה הענין הרע בשביל שאמר משה רבינו עליו השלום "והן לא יאמינו לי" (שמות ד' א') האשימו ה' על זה ואמר לו: משה! הם מאמינים בני מאמינים דכתיב (שמות ד' ל"א) "ויאמן העם", ובני מאמינים דכתיב (בראשית ט"ו ו') "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", אבל אתה אין סופך להאמין דכתיב (במדבר כ' י"ב) "יען לא האמנתם בי להקדישני!" ונענש לאלתר כמו שביארו עליהם השלום (שבת צ"ז א'): החושד בכשרים לוקה בגופו, מנא לן? ממשה! וכמו כן ישראל בימי אליהו היו כולם עובדי עבודה זרה ברצון בעוונותיהם, לבד "שבעת האלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו" (מלכים א' י"ט י"ח), ועם כל זה כשעמד ללמוד חובה על ישראל בחורב כמו שאמר (מלכים א' י"ט ט' - י') "ויאמר לו מה לך פה אליהו ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל". אמר לו: שמא בריתך! אמר לו: "אף מזבחותיך הרסו!" אמר לו: שמא מזבחך? אמר לו: "ואת נביאיך הרגו בחרב". אמר לו: והרי אתה קיים? אמר לו: "ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה", השיבו הקדוש ברוך הוא: עד שאתה מלמד חובה על ישראל לא היה לך ללמוד על אומות העולם שיש להן בית הועד בית לעבודה זרה ותלמד חובה על ישראל, שנאמר (ישעיה י"ז ב'): "עזובות ערי ערוער", "לך שוב לדרכך מדברה דמשק". כל זה מובן לחכמים במדרש חזית (שיר השירים רבה א' ו'). וכמו כן ישראל בזמן ישעיה הרבו עוונות כמו שאמר (ישעיה א' י'): "הוי גוי חוטא עם כבד עון", והיו בהם עובדי עבודה זרה כמו שאמר (ישעיה נ"ז ח'): "ואחר הדלת והמזזה שמת זכרוןך", והיו בם כמו כן שופכי דמים, כמו שנאמר (ישעיה א' כ"א): "איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים", וכמו כן מחללי שם שמים, כמו שאמר (ישעיה כ"ב י"ג): "אכול ושתה כי מחר נמות", ובזו מצות ה' כמו שאמר (ישעיה ל' י"א): "סורו מני דרך הטו מני ארח השביתו מפנינו את קדוש ישראל". ועם כל זה בשביל שאמר "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב" (ישעיה ו' ה') מיד "ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה - ויגע על פי ויאמר הנה נגע זה על שפתיך וסור עונך וחטאתך תכופר"

(ישעיה ה' ו' - ז') ולא כופרה עד שהרגו מנשה כאשר אמרו עליהם השלום (סנהדרין ק"ג ב'). וכאשר עמד המלאך ולמד חובה על יהושע בן יהוצדק בשביל בניו שהיו נושאים נשים שאינן ראויות לכהונה הרחיקו האל, כמו שאמר (זכריה ג' ב'): "יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים הלא זה אוד מוצל מאש". **אם כך נענשו עמודי עולם: משה, אליהו, ישעיהו ומלאכי השרת כשנשאו בעדת ישראל מעט דברם**, כל שכן קל מקלי עולם יתיר לשונו על קהלות ישראל, חכמים ותלמידיהם, כהנים ולוים, לקרא אותם פושעים ורשעים וגוים ופסולי עדות וכופרים בה' אלהי ישראל! וכותב הדבר הזה בכתב ידו! ומה יהיה עונשו? והם לא מרדו באל לבקש ערבות והנאה! ולא עזבו הדת ורחקו ממנה להשיג מעלה ותענוג הזמן! כי מפני חרבות נדדו, מפני חרב נטושה, ומפני קשת דרוכה, ומפני כובד מלחמה! ולא ידע זה האיש שאלו שאינם פושעים ברצונם, לא יעזבם האל ולא יטשם, ולא בזה ולא שקץ ענות עני וכו'.

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א

אל תראני שאני שחרחרת, רבי סימון פתח (משלי ל) אל תלשן עבד אל אדוניו נקראו ישראל עבדים שנאמר (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים, ונקראו הנביאים עבדים שנאמר (עמוס ג) כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, כך אמרה כנסת ישראל לנביאים אל תראוני בשחרחרותי, אין לך שמח בבני יותר ממשה ועל ידי שאמר (במדבר כ) שמעו נא המורים נגזר עליו שלא יכנס לארץ, ד"א אין לך שמח בבני יותר מישעיהו ועל ידי שאמר (ישעיה ו) ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב אמר לו הקדוש ברוך הוא ישעיה בנפשך את רשאי לומר, (שם /ישעיהו ו') כי איש טמא שפתים אנכי ניחא, שמא ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב אתמהא, תא חמי מה כתיב תמן ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה, אמר רב שמואל רצפה רוץ פה רצוף פה למי שאמר דלטוריא על בני, ודכוותיה כתיב באליהו שנאמר (מלכים א יט) ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי ישראל כי עזבו בריתך בני ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא בריתי שמא בריתך, ואת מזבחותיך הרסו, אמר לו מזבחותי שמא מזבחותיך, ואת נביאיך הרגו בחרב, אמר לו נביאי ואת מה איכפת לך, אמר לו ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה, תא חמי מה כתיב תמן ויבט והנה מראשותיו עוגות רצפים מה הוא רצפים, אמר רבי שמואל בר נחמן רוץ פה רצוף פיות בכל מי שאמר דילטוריא על בני, רבי יוחנן מייתי לה מן הדא (ישעיה יז) משא דמשק הנה דמשק וגו' עזבות ערי ערוער, מה זה עומד בדמשק ומזכיר ערוער, והלא ערוער בתחום ארץ מואב, אלא שס"ה בתי עבודות כוכבים היו בדמשק כמנין ימות החמה והיו עובדים כל אחד ואחד יומו, והיה להם יום אחד שהיו על כולן באותו היום ועובדין אותם, וכולם עשו ישראל הגמוניא ועבדו אותם שנאמר (שופטים י) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים וגו' ובאותה שעה שאמר אליהו על ישראל לשון הרע אמר לו הקדוש ברוך הוא אליהו עד שאתה מקטרג את אלו בא וקטרג את אלו הה"ד (מלכים א יט) לך שוב לדרכך מדברה דמשק, רבי אבהו וריש לקיש הוו עללין לחדא מדינתא דקיסרין אמר ליה רבי אבהו לר' שמעון בן לקיש מהו כן עלינן למדינתא דחירופיא וגידופיא, נחת ליה ריש לקיש מן חמריה וספא חלא ויהב בפומיה, אמר ליה מהו כן אמר לו אין הקדוש ברוך הוא רוצה במי שאומר דילטוריא על ישראל.

תנא דבי אליהו זוטא פרשה ח

אמר לו הקדוש ברוך הוא לאליהו, מה לך פה אליהו היה לו שיאמר לפניו, רבוננו של עולם, בניך הם, בני בחוניך הם, בני אברהם יצחק ויעקב שעשו לך רצונך בעולם, ולא עשה כן, אלא אמר לפניו, קנוא קנאתי לה' אלהי צבאות וגו', התחיל הקדוש ברוך הוא לדבר עמו דברי תנחומים, אמר לו, כשנגלית ליתן להם תורה על הר סיני, לא נגלו עמי אלא מלאכי השרת שהן רוצין בטובתן, שנאמר ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה' וגו', ואומר ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה, המתין לו שלש שעות, ועדיין בדבריו הראשונים הוא עומד, קנוא קנאתי לה' אלהי צבאות, באותה שעה אמרה לו רוח הקודש לאליהו, לך שוב לדרכך מדברה דמשק וגו' ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט וגו', ומה שבדעתך איני יכול לעשות.

Riddles of the Week

#1

שו"ת עונג יום טוב סימן מא בהערה

דברי הרא"ש ז"ל בפ' ע"פ (דף קט"ו) בטעמא דטיבול שני בעי חרוסת משום קפא ובטיבול ראשון לא בעי חרוסת וכתב הר"י ז"ל דטיבול ראשון אינו לחיוב אלא להיכרא בעלמא ורגילין כל השנה שאוכלין חזרת בלא חרוסת ואינם חוששין לקפא גם עתה נמי לא חשו חכמים אם יאכלו בלא חרוסת כמו שעושין בשאר ימות השנה. אבל טיבול שני שהוא של מצוה הזהירו חכמים שלא יהא בו חשש סכנה עכ"ל.

בתרגום יונתן בן עוזיאל פרק כה פסוק ח

"תְּרִיסְרֵי נִיסִין אֲתַעְבִּידוּ לְפִינְחָס בְּזִמְנָא דְעַל בְּתַר גְּבָרָא בְּרִי יִשְׂרָאֵל לְוֹת מְדִינְיָתָא (שנים עשר ניסים נעשו לפנחס בזמן שבא אחרי איש בן ישראל אל המדינית): גַּס קְדַמְאֵי - דְהוּא לִיָּה לְמַפְרֵשׁ יְתְהוֹן וְלֹא פִירֵשׁ (נס ראשון, שהיה לו להפריד אותם והם לא פרשו), גַּס תַּנְנִן - דְאֶסְתַּתֵּם פּוּמְהוֹן וְלֹא צְוֹחִין דְאִילוּ הוֹון צְוֹחִין הוֹון מְשַׁתְּזִבִין (נס שני, שנסתם פיהם ולא צעקו שאלו צעקו היו נצולים), גַּס תְּלִיטְאֵי - דְכּוּון בְּרוּמְחָא וּבְרַזִּינָא פְחָדָא יְת גְּבָרָא בְּרִי יִשְׂרָאֵל בְּבִית גּוּבְרִיָּה וְיְת מְדִינְיָתָא בְּבִית בְּהֶתַת תּוּרְפָּה (נס שלישי, שכיוון ברומח ונקבם כאחד, את איש בן ישראל בבית זכרותו ואת המדינית בבית בושת הערווה), גַּס רְבִיעֵאֵי - דְקָם רוּמְחָא בְּאַתֵּר בְּרוּזָא וְלֹא אֶשְׁתַּמִּיט (נס רביעי, שעמד הרומח במקום הנקוב ולא נשמט), גַּס חֲמִישָׁאֵי - פֶּד סוּבֵר יְתְהוֹן אֲזַדְקָף שִׁיקְפָא נְטַל מִיָּנִיָּה עַד דְנַפֵּק (נס חמישי כאשר נשא אותם הזדקף המשקוף והוגבה ממנו עד שיצא), גַּס שְׁתִּיתְאֵי - סוּבֵר יְתְהוֹן בְּכָל מִשְׁרִיָּתָא דְיִשְׂרָאֵל דְהוּא שִׁיתָא פְרָסִי וְלֹא אֶשְׁתַּלִּי (נס שישי, נשא אותם בכל מחנה של ישראל שהיה אורכו שש פרסאות ולא התעייף), גַּס שְׁבִיעֵאֵי - זְקִיפּוֹן בְּדָרַע יְמִינִיָּה לְמַחְמִי פוּלְהוֹן קְרַבּוּי וְלֹא יְכִילוּ לְהַנְזַקוּתִיָּה (נס שביעי, זקפם בזרוע ימינו לעיני כל קרוביו ולא יכלו להזיקו), גַּס תְּמִינְאֵי - דְאֲתַעֲשֵׂן אַע רוּמְחָא וְלֹא אֲתַבֵּר מִן מְטוּלָא (נס שמיני, שנתחזק עץ [ידיית] הרומח ולא נשבר מן המשא הכבד), גַּס תְּשִׁיעֵאֵי - דְאֲתַנְגִּיד פְרָזְלָא קְשִׁיעוֹר תְּרוּיְהוֹן וְלֹא אֶשְׁתַּלִּיפוּ מְנִיָּה (נס תשיעי, שנמשך הברזל בשיעור שניהם ולא נשלפו ממנו), גַּס עֶשְׂרִיאֵי -

אָתָא מְלָאָכָא וְהַפֵּךְ אֶתְתָּא מְלָרַע וְגַבְרָא מְלַעִיל דְיַחְמוּן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת חִיסוּדֵיהוֹן (נס עשירי, בא מלאך והפך אשה מתחת ואיש ממעל שיראו כל בית ישראל חרפתם), נס חֲדָסְרָאִי - דְאֶתְנַטְרוּ כַּד חֲזִין עַד זְמַן דְהֵלִיָּהּ יִתְהוֹן בְּכָל מִשְׁרֵיָתָא מִן בְּגִלְל דְלָא יִסְתָּאֵב כְּהֵנָּא בְּאֵהָלִי דְמִיתָא (נס אחד עשר, שְנִשְׁתַּמְרוּ בַחַיִּים כָּל זְמַן שְהוּלִיכֵם בְּכָל הַמַּחֲנֶה כְּדִי שְלֵא יִטְמֵא כְהֵן בְּאוּהַל הַמֵּת), נס תְּרִיִסְרָאִי - דְאֶתְקְרִישׁ אֲדַמְיָהוֹן וְלֹא נְפִיל עֵילוּיָהּ (נס שנים עשר, שְנִקְרַשׁ דַּמָּם וְלֹא נִפְל) ", עכ"ל התרגום .

#2

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין. ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה: שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא - תוקעין, וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד.

גמרא. מנא הני מילי? אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא: כתוב אחד אומר שבתון זכרון תרועה, וכתוב אחד אומר יום תרועה יהיה לכם. לא קשיא; כאן - ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן - ביום טוב שחל להיות בחול. אמר רבא: אי מדאורייתא היא - במקדש היכי תקעין? ועוד: הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי, דתנא דבי שמואל: כל מלאכת עבדה לא תעשו - יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת, שהיא חכמה ואינה מלאכה. אלא אמר רבא: מדאורייתא מישרא שרי, ורבנן הוא דגזור ביה, כדרבה. דאמר רבה: הכל חייבין בתקיעת שופר, ואין הכל בקיין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דמגילה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שג סעיף יח

ויש שלימדו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן ע"פ סברא אחרונה שכתבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מעורבת, והשתא דלית לן רשות הרבים גמור הוה ליה כל רשות הרבים שלנו כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת, ומותר.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנב סעיף ו

לא יצא אדם ע"ש סמוך לחשיכה במחטו בידו ולא בקולמוסו, שמא ישכח ויוציא.

משנה ברורה סימן רנב ס"ק נב

אבל מותר לצאת לר"ה סמוך לחשיכה במחט התחובה לו בבגדו [במקום שאין דרך להוציא כן בחול] וכל כיו"ב

בענין שאם היה יוצא בו בשבת פטור מדאורייתא כמבואר לקמן בסימן ש"א ואף שעכ"פ מדרבנן אסור לא גזרו חז"ל גזירה לגזירה ולפ"ז האידנא דליכא ר"ה אלא כרמלית שרי לצאת בחפץ שבידו סמוך לחשיכה [היינו קודם שקיעה] דלא הוי אלא גזירה לגזירה [מ"א].

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלח סעיף ד

המשמר פירותיו וזרעיו מפני חיה ועוף, לא יספוק כף אל כף, ולא יטפח כפיו על ירכו, ולא ירקד להבריחם גזירה שמא יטול צרור ויזרוק להם.

משנה ברורה סימן שלח ס"ק יז

ויזרוק להם - לר"ה. ולהפוסקים דבזמן הזה ליכא ר"ה אפשר דשרי בכל זה דגזירה לגזירה היא וכ"ש לספק כף אל כף כלאחר יד בודאי שרי לכו"ע ואין לחוש שמא יטול צרור מאחר שיש לו היכר שאין מספק להדיא:

Rabbi Torczyner

Threadcheck (the Shaatnez-checking AI)

- <https://sites.google.com/bruriah.org/threadcheckco/home>

From Numbers to Names identifying victims of the Shoah

- <https://numberstonames.org/>

The "Context" service for lawyers, identifying arguments that convince judges

- <https://www.lexisnexis.com/community/insights/legal/b/thought-leadership/posts/the-power-of-artificial-intelligence-in-legal-research>

Doctors using AI to communicate with patients

- <https://www.nytimes.com/2023/06/12/health/doctors-chatgpt-artificial-intelligence.html>

Concern for manipulative AI affecting emotionally needy people

- <https://www.cbc.ca/news/canada/windsor/snapchat-my-ai-daughter-best-friend-worried-1.6876350>